

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry

Allianssi-talo
Asemapäällikönkatu 1
00520 Helsinki
puh. 020755 2686
fax. 020755 2692
tyopajayhdistys@tpy.fi

Lausunto 28.9.2010

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Valtion budjetti 2011

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry TPY vastustaa vuoden 2011 budjettiesityksessä kaavailtuja työpajatoiminnan määrärahojen leikkauksia:

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry TPY on keskusjärjestö, joka edustaa 197 työpajaorganisaatiota Suomessa. Suuri osa TPY: n jäsenkentän työpajoista on kunnallisia (n. 65%) ja joukossa on säätiöiden ylläpitämiä sosiaalisen työllistämisen yksiköitä, yksityisiä osakeyhtiöitä, koulutuskuntayhtymien ylläpitämiä, sekä yhdistyspohjaisia organisaatioita.

Vuosittain työpajoissa on erilaisissa valmennus- ja koulutuspalveluissa n. 11 000 nuorisolain tarkoittamaan ikäryhmään kuuluvia nuoria, sekä n. 7000 yli 29 -vuotiaita työttömiä, pajalla ammattiin opiskelevia ja kuntoutujia. Vuosittain työpajoissa on n. 18 000 asiakasta.

1. Sosiaalisen työllistämisen toimintaedellytykset ovat heikkenemässä

Kuluvan vuoden aikana on tehty päätöksiä, joilla vaikeutetaan työpajojen ja sosiaalisen työllistämisen yksiköiden toimintaa. Yhdistyspohjaisten ja säätiömuotoisten organisaatioiden toimintaedellytyksiä on myös heikennetty uusilla linjauksilla ja työvoimapalvelulain määräyksillä.

Työmarkkinatuella tapahtuva nuorten työharjoittelu on linjattu uudessa työvoimapalvelulaissa siten, että saman työnantajan palveluksessa voi olla työharjoittelussa kuusi kuukautta. Työharjoittelun maksimiaika on myös lyhentynyt 12 kuukauteen. Monet työmarkkinatukea saavat nuoret kuuluvat sellaiseen asiakasryhmään, joiden siirtyminen avoimille työmarkkinoille on vaikeaa. Taustalla on usein terveydellisiä, sosiaalisia ja koulutusvajeisiin liittyviä ongelmia. Työpajoissa työharjoittelussa ja muissa palveluissa olevista nuorista n. 65% on suorittanut vain peruskoulun. Työmarkkinatuella tapahtuva työharjoittelu on toiminut pidempänä polkuna, jonka aikana nuori voi tutustua erilaisiin ammatteihin ja harjoitella monissa eri työtehtävissä varsinkin kuntien eri

hallintokunnissa ja laitoksissa. Usein pidempi aikainen työharjoittelu on johtanut myös joko palkkatukityöhön, oppisopimuskoulutukseen, tai opiskelupaikkaan jossain ammatillisessa oppilaitoksessa. Varsinkin maahanmuuttajanuorten kouluttautuminen ja työmarkkinoille siirtyminen työpajojen kautta on vaikeutunut tai käymässä mahdottomaksi.

Työvoimapalvelulain uudessa tulkinnassa kunnat tulkitaan yhdeksi työnantajaksi, eli nuorten siirtyminen kuntien muiden hallintokuntien työpaikkoihin on mahdotonta. Tämä vaikeuttaa erityisen tuen tarpeessa olevien nuorten siirtymistä työmarkkinoille ja myös ammatillisen koulutuksen mahdollisuuksia. Monissa kunnissa uudet tulkinnat ovat aiheuttaneet hankaluuksia ja kun kuuden kuukauden sääntöä tulkitaan myös takautuvasti, on monen nuoren suunniteltu jatkopolku katkennut kuuden kuukauden työpajajakson jälkeen.

Yleishyödyllisinä organisaatioina toimivat yhdistykset ja säätiöt ovat joutuneet vaikeuksiin de minimis tulkintojen vuoksi. Julkisen tuen määrä yrityksille ja yhteisölle on rajoitettu kolmen vuoden jaksossa 200 000 euroon, jolloin normaalilla palkkatuella työskentelevien määrää on jouduttu pudottamaan. Tämä on jo merkinnyt toiminnan lakkautumisen uhkaa varsinkin työttömien yhdistystoimintaa harjoittavien organisaatioiden keskuudessa. Ryhmäpoikkeussääntö mahdollistaa edelleenkin vajaatyökykyisten työllistämisen, mutta palkkatuen maksimimäärät ovat pudonneet. Monille kolmannen sektorin toimijoille vaatimus 50 %: n omasta rahoitusosuudesta on mahdotonta toteuttaa. De minimis tuen sääntöjä sovelletaan myös yrityksiin ja näin ollen myös palkkatuella edelleen sijoitettujen valmentautujien mahdollisuudet sijoittua yrityksiin vähentyvät.

Viime vuosien aikana työvoimapolitiikan painopistettä on siirretty lähemmäksi avoimia työmarkkinoita, jolloin yritysten rooli työharjoittelun ja palkkatuetun työn järjestämisessä on kasvanut. Sosiaalisen työllistämisen kentän toimijat ovat myös kiinteässä yhteistyössä yritysten kanssa ja pyrkivät siirtämään valmentautujia työelämään. Viimeaikaiset päätökset ja toimet vaikeuttavat kuitenkin huonossa työmarkkina-asemassa olevien tilannetta ja uhkana on, että työelämän epätasa-arvoisuus syvenee ja pitkään työttöminä olleiden ja vailla ammatillista koulutusta olevien mahdollisuudet päästä työmarkkinoille hiipuvat lähes kokonaan.

2. Valtion budjetti 2011

Istuvan hallituksen hallitusohjelmassa mainitaan tavoite siitä, että työpajatoiminta pitää saada koko maata kattavaksi. Työpajaverkko kattaa jo varsin hyvin kuntaverkon, mutta ongelmia on pienten kuntien omistamien pajojen palvelujen saavutettavuudessa ja laadussa.

Työpajojen asiakkaat luetaan yleisesti työttömien suureen ryhmään, mutta käytännössä valmentautujat tarvitsevat myös sosiaali- ja terveystalvakuja ja yleisesti myös opetusviranomaisten ja työpajojen yhteistyötä. Näin ollen työpajat ovat käytännössä monialaisen viranomaisyhteistyön perusyksiköjä kunnissa ja niille pitäisi myös viranomaisten taholta turvata riittävät toimintaedellytykset. Viimeisten kahden vuoden aikana työpajakentän toimintaan on vaikuttanut myös etsivä työparitoiminta ja suurin osa etsivistä työpajareista toimii työpajoissa. Yhteistyötä on myös kehitetty nuorisokeskusten sosiaalisen nuorisotyön koordinaattoreiden kanssa ja tavoitteena on ollut rakentaa eri palveluista selkeä palvelujen kokonaisuus. Työpajojen rahoitusta on kuitenkin valtion tulevassa budjetissa esitetty vähennettäväksi ja näin ollen yksi keskeinen palvelujen osa ei pysty kehittymään suunnitelmien mukaan.

Valtakunnallisen työpajayhdistyksen tavoitteena on, että seuraavalla hallituskaudella pystytään turvaamaan työpajatoiminnan ja sosiaalisen työllistämisen yksiköiden asema kunnissa ja tavoite kirjataan myös uuteen hallitusohjelmaan. Tätä kehitystä tukee vuoden 2011 alusta voimaan tuleva uusi nuorisolaki, jossa monialaisen viranomaisyhteistyön periaatteista määrätään nuorten tukitoiminnan osalta myös nuorisolaissa.

Valtion talouden tarkastusviraston raportissa vuodelta 2007 todettiin: *”Syrjäytymisen ehkäisyssä tulisi pyrkiä nykyistä toimivampaan yhteistyöhön. Nuorten syrjäytymistä ehkäisevien toimenpiteiden hajanaisuus on osittain seurausta lainsäädännön ongelmista. Nuorten työpajatoiminta on hyvä esimerkki moniammatillisesta yhteistyöstä”*. Tarkastusviraston raportti nostaa työpajoissa toteutettavan toiminnan yhdeksi keskeisimmäksi keinoksi torjua syrjäytymistä.

Raportissa nostetaan esiin myös vailla ammatillista koulutusta olevien tilanne: *”Tarkastustulosten mukaan jatko-opintojen todennäköisyys oli pajanuorilla noin 20 prosenttia suurempi kuin muilla nuorilla. Työpajatoiminta hyödytti eniten niitä nuoria, joilla ei ollut perusasteen jälkeistä koulutusta. Työhön sijoittumiseen pajajakso ei suoraan vaikuttanut”*.

Valtion budjetissa vuodelle 2011 esitetään OKM:n hallinnonalan rahoituksessa neljän miljoonan euron leikkausta työpajojen määrärahoihin verrattuna vuoden 2010 tasoon. Valtakunnallinen työpajayhdistyksen mielestä esitetty määrärahojen vähennys on ristiriidassa viimevuosien työpajatoiminnan ja sosiaalisen työllistämisen kentän tuki ja kehittämislinjauksien kanssa. TPY vaatii, että työpajojen rahoitus on palautettava vähintään kuluvan vuoden tasolle.

Helsingissä 28.9.2010

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry TPY

Markku Hassinen
toiminnanjohtaja